

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Piątek dnia 12 Listopada v. s. 1820 roku

Observacje meteorologiczne.	Czas obserwacji	Wysokość Barom.	wys. Ther. Reau.	Wiatry.	Odmi. w powie.
dn. 10 średnia.		28 cal. 0,3 lin.	- 0,42 stopn.	Niestaly	Pochmurno
dn. 11 średnia.		28 -- 0,17 --	+ 0,5 --	Polód. Wschod.	Pochmurno
dn. 12 godz. 6		27 -- 11,4 --	+ 0,25	Polódniowy	Pochmurno

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Troki dnia 23 października.

(Artykuł nadestany.)

Szczęśliwym Panującemu nam Alexandra rządowi winniśmy po Bogu tę korzyść, że nowe dzwigać możemy kościoły, bo też za dni to wielkich Monarchow, kościołami świat się napełnił; i tak: w powiecie Trockim od Trok mil 5, od Wilna mil 9, stał kościół nowy wewnątrz kosztownie ozdobiony, lat kilka niepoświęcony, w majątku *Dusmianach*, oddanym przez JW. Hrabia *Pacow* WWOO. Kamaldułom Pozayskim na fundusz, który to kościół za gorliwem ku chwale boskiej staraniem z dorobkowego majątku przez byłego rządcę Eremu, a dzisiejszego mistrza nowicyuszow W. O. Hilariona Krzyżewicza jest wystawionem, po zniesieniu starego niegdys parafialnego w r. 1600, za dziedzictwa Kiszow Wojewodow Trockich zbudowanego. Przełożony kamaldułow W. O. Raymund Celiński zmównie z prokuratorem Causarum Eremu swojego W. Kanonikiem Snarskim promotorem tego kościoła i w części ozdoby jego kollaterem, na przedmiot wiekopomnego zaszczytu, aby pomieniony kościół nawszaczowniejszą ręką JW. Tadeusza Kundzicza biskupa, jeneralnego diecezji wileńskiej wikarego, orderu ś. Anny 1wszey klasy kawalera, w dzień 23 października jako w dzień szczęśliwych imienin jego był konsekrowanym, mający nosić tytuł ś. Tadeusza, zaprosili do Dusmian JW. Biskupa. Ten niespracowany pasterz na tak zbawienną posługę chętnie się podjął, i na skutek oney dnia 27 października raczył przybyć do Dusmian w asystencyi WW. JXX. Kanonika brzeskiego Znoski jako mistrza ceremonijow kościelnych, Dulskiego profesora seminarjum diecezjalnego z klerykami kilku, Brodzkiego przełożonego benedyktynow staro trockich z pięcią benedyktynami z gromadzenia swego; gdzie WWOO. kamalduł z prokuratorem swoim, niemniej liczne grono tak świeckiego jak zakonnego duchowieństwa, w którym leżyło się osob 60 przy wysiadaniu z pojazdu, JW. Pasterza powitało. Po przybyciu swoim do Dusmian JW. Biskup w kilka godzin z całym duchowieństwem otaczającym jego udał się na to miejsce, kiedy relikwije SSS. trzech męczenników były złożone na lokacyą wieczną u wielkiego ołtarza, i tam bez względu na wiek swój szędziwy długie nabożeństwo klęcząc odprawował.

Nazajutrz, to jest w dzień SS. Apostolow Szymona i Judy Tadeusza, od godziny 5tey ranney do godziny pół do iszey, przykłądną, pracowitą, gorliwą

i wielce ciekawą ceremoniją w mocy Boskiego namiestnictwa, obrzęd konsekracji rzeczzonego Kościoła sprawował, i nie otarłszy obficie wylanego potu, wystąpił na celebry mszy ś. przy całym komplecie muzyki katedralney wileńskiej; w czasie której wyswigał na kapłaństwo W. O. Romualda Zubowicza kamaldułę. Po Credo, miał kazanie JX. Puciłowski Benedyktyna, professor teologii zgromadzenia swojego, który przy konkluzji kazania, za prace i trudy w poświęceniu tego kościoła podjęte, nieskończone oddawał dzięki JW. Biskupowi, i dosyć słodkimi wyrazami, zapowiedział to; że JW. Pasterz znajdzie w skarbach wiecznych zasług, każdą kropelkę wylanego potu przy poświęceniu tego kościoła, w świetną ozdobę nieśmiertelności swojego wieńca zmienioną, prócz tego: itu na ziemi imie jego z chwałą dusmiankiego kościoła złączone, w najpóźniejszy wiek trwać będzie. Po tém kazaniu, W. JX. Józef Snarski, Kanonik katedry mińskiej prokurator jeneralis Causarum i brat Ściey reguły kamaldułow, zamieścił w tym kościele pomnik na tablicy złotemi literami wyrzute słowa: „*Od r. 1820, października 23 dnia, czyli w dzień ś. Tadeusza Apostoła: póki będzie trwać ten kościół, póty ten wielki zaszczyt będzie nosił: że po Bogu, za Panowania Alexandra Igo, Tadeusz Biskup ony konsekrował.* Po skończoney celebrze, JW. Pasterz do dworu funduszowego kamaldułow powrócił, za którym liczne zgromadzenie obywateli somsiadujących, złożone po części z urzędnikow normalnych, ziemskich i grodzkich tego powiatu; oraz z dam znakomitych, udało się dla złożenia powinszowania imienin jemu. Następnie dnia tego od godziny 4tey z południa, do 9 wieczorney ś. sakrament Bierzmowania udzielał, któremu z pracą niemalą poświęcił się za archidyakona WJX. Rymowicz Kanonik miński i kurlandzki, proboszcz jeznienski, deputat sądow granicznych Ptu kowieńskiego, doktor filozofii i magister teologii, kawaler. Na zajutrz toż samo JW. Biskup niemal przez dzień cały spełniał, mimo odprawowane exekwije za dusze ś. p. fundatorów tego miejsca, a pobłogosławiwszy ludowi pobierzmowanemu w liczbie dusz 3,645, płci obojey, powrócił do Wilna. A tak: co tylko JW. Biskup z wylewem potu swego w Dusmianach czynił, to wszystko chrześcijańskich radości najmilszym stało się domiarem. Zgromadzenia całego drogim wieńcem, a sercu swojemu stąd rzecz najmilszą przynosił: że i świątynią Bogu pokonsekrował, i ludowi upragnionemu sakrament Bierzmowania udzielił.

A U S T R Y A.

Wszystkie mające być na obradach w Opawie znakomite osoby, już tam przybyły. Ze strony austriackiej, (jakeśmy już dawniej doniesli) jest Xiążę Metternich z radcami nadwornymi Genz, Wachen i Hrabia Mercy. Do Cesarza austriackiego orszaku należą W. Podkomorzy Wrbn, marszałek porucznik Baron Kutschera, pułkownik Eignard, tajny gabinetowy sekretarz Uarady, i nadworny lekarz Hst. Ze strony dworu rossyjskiego są: ministrowie sekretarze stanu Hrabia Nesselrode i Capo d'Istria, z radcą stanu Matuszewicem. Do orszaku N. Cesarza Rossyjskiego należą: Xiążę Wołkoński, Xiążę Menżyków, Hrabia Ożarowski, Hrabia Czerniszew i Hrabia Uwarów. Ze strony dworu pruskiego są: kanclerz Xiążę Harderberg i Hrabia Bernstorff, z tajnemiradcami Schoell i Schaumann. Przybyli tam różni przy obcych dworach posłowie, jako to: Baron Lebzelter, austriacki przy dworze rossyjskim poseł; Hrabia Gołwkin rossyjski poseł w Wiedniu; generał porucznik Krusemark, poseł pruski w Wiedniu; Hrabia Caraman francuzki poseł w Wiedniu; Hrabia de la Ferronaye poseł francuzki w Rossyi; Lord Stawart poseł angielski w Wiedniu. Spodziewani tam jeszcze wraz z Królem pruskim Hrabia Zichy poseł austriacki, i Hr. Alopeus poseł rossyjski w Berlinie.

Poprzednie obrady ministrów rozpocząć się miały d. 23 października, właściwe zaś obrady d. 28.

Wkrótce zjechać tam ma Cesarzowa austriacka, która d. 3 listopada wyjedzie z Wiednia. Gotują tamże mieszkania dla W. Xiężny Maryi Weymarskiej, i dla innych znakomitych osób.

Opawa jest małe miasto, mające około 7,000 mieszkańców. Domy postawione są bardzo niewygodnie, a składają się pospolicie z jednej długiej izby, i kilku ciemnych izdebek. W czasie zjazdu tylu znakomitych osób tamieczna policya jak nayusilniej ozuwa, ażeby właściciele domów, korzystając z pomyslny dla siebie pory, nie podnosili zbyt wysoce ceny za najęcie mieszkań i dla tego, wszystkie umowy najmu robione były w obecności urzędników policyjnych. Miasto jest nowo wybrukowane, na co rząd 60,000 reńskich wydał, a oświetlenie ulic w nocy wyborne. Jest tam także piękny mały teatr, gdzie różne przejeżdżające towarzystwa aktorów grywają. Cesarz austriacki przywołał tam wybornego komika Schuster.

Wystawieniem pomnika dla ś. p. Xięcia Szwarzenberga w kościele dworskim w Wiedniu zajmując się ma sławny Thorwaldsen, którego przybycie do Wiednia spodziewane.

A N G L I A.

Londyn, dnia 31 października. Xiążę Sasko-Koburgski Leopold odwiedził d. 27 b. m. po wtórnie Królową, i przez godzinę z nią rozmawiał. We dwa dni potem odwiedził ją także Xiążę Sussex, i długo u niej bawił. Odbiera ciągle Królowa odwiedziny różnych znakomitych osób obojey płci. Wymówiła się od zaproszenia na ucztę u nowego Lorda prezydenta tutejszej stolicy, z powodu, iż w obecnym stanie rzeczy, nie mogłaby przybyć w ubiorze odpowiadającym jej dostojności.

Wczoraj odebrała Królowa znowu 25 adresów, między którymi był także od młodzieży londyńskiej. Czytał je wraz z odpowiedziami Pan Hume, gdyż Alderman Wood zachorował.

Nowo obrany sędzia mieyski Waithmann złożył jej niedawno swoje uszanowanie.

Słychać, iż Królowa stanie d. 2 p. m. w izbie wyższej i sama osobiście bronić się będzie.

25 świadków ze strony Królowey, których nie badano, odesłano ztąd napowrót do ich oyczyzny.

Feldmarszałek Beresford przybył d. 28 b. m. z *Lisbony* do *Falmouth*, na statku pocztowym *Arabella*; junta bowiem rządowa portugalska nie pozwoliła mu wysiąść na ląd.

Gazety tutejsze ogłosiły urzędową korespondencyą między Lordem *Castlereagh* i Panem *Lamb*, posłem angielskim przy seymie związku niemieckiego. W liście pod liczbą 1 donosi wspomniany Lord posłowi, iż obrońcy Królowey oświadczyli w izbie wyższej, że Baron *Ende*; szambelan Badeński, który roku 1817 za bytności owczasowey Xiężny Wali w *Karlsruhe* był przydany do jej boku, mógłby być stanowczym świadkiem, i że odebrawszy dwa listy od Królowey nie wzbrańał się przybyć do *Londynu*, byleby mu Wielki Xiążę pozwolił. Nie otrzymał atoli pozwolenia. Gdy zaś *Barbara Kress*, nie dobrowolnie lecz niejako z przymusu świadczyła przeciwko Królowey, sprawiedliwość więc wymaga, aby P. *Ende* pozyskał przynajmniej pozwolenie przybycia jako świadek do Anglii. Zalecono Panu *Lamb*, aby prosił W. Xiążęcia o takowe pozwolenie. W liście pod liczbą 2gą donosi P. *Lamb*, iż po odebraniem powyższem zaleceniu pojechał z *Frankfortu* do *Karlsruhe*, i miał rozmowę z Baronem *Berstedt*, ministrem, który żądał podania w tej mierze urzędowey noty. Pod liczbą 3cią jest nota Pana *Lamb* do Barona *Berstedt*. Powtarza w niej odebrane od Lorda *Castlereagh* zalecenie, i przytoczone pod liczbą 1wszą powody. Wynurza nadzieję pomyslnego skutku swego życzenia, tem bardziej, iż bezstronność i sprawiedliwość są właściwe W. Xiążęciu. Pod liczbą 4cią minister badeński odpowiada Panu *Lamb*, iż W. Xiążę powodowany najwyższą bezstronnością, nikomu z urzędników jego nie pozwolił dotąd świadczyć ani za Królową, ani przeciwko niej, i że dawniej nie pozwolił pewnemu furerowi nadwornemu udać się do Anglii, dla świadczenia przeciwko Królowey. Postanowienie to wszelako nie rozciąga się do prywatnych osób i poddanych badeńskich, którzy w tej mierze potrzebują tylko paszportu od policyi, nie zaś pozwolenia od rządu. Mimo tego jednak rozkazał W. Xiążę ministrowi *Berstedt*, aby napisał list do Barona *Ende*, i zostawił mu zupełną wolność jechania do Anglii lub nie. List ten, oznaczony liczbą 5cią i odpowiedź Barona *Ende* pod liczbą 6cią, załączył minister *Berstedt* do noty podanej Panu *Lamb*. W liście tym oświadcza minister Baronowi *Ende*, iż rząd angielski chciałby powziąć wiadomość, czyli podług twierdzenia obrońców Królowey, Królowa istotnie dwa razy do niego pisała, i że ze Izami w oczach odpowiedział jej agentowi, (Panu *Leman*) iż świadczyłby na jej stronę, gdyby surowy zakaz W. Xiążęcia nie tamował mu udania się do *Londynu*. Píše dalej minister, iż W. Xiążę zalecił mu donieść, że Baronowi *Ende* daje zupełną wolność jechania do Anglii, lub gdzie mu się podoba, byleby o to prosił na piśmie. Odpowiedział, Baron *Ende* pod liczbą 6cią, iż niepodobna mu dopełnić życzeń Królowey, nadwątłone bowiem zdrowie nie dozwala mu przedsiębrać dalekiej podróży.

Z powodu tey korespondencyi, pozyskał P. Brougham dnia 23 b. m. żądane pozwolenie, aby świadek *Leman*, którego Królowa wysłała do *Karlsruhe*, stanął powtórnie i był badany. Zapytany od Hrabiego *Darnley*, odpowiedział świadek, iż Baron *Ende* ma blisko 40 lat, i że wtenczas, kiedy z nim mówił, był zdrow zupełnie.

Izba wyższa. Gdy jeneralny prokurator skończył d. 28 b. m. długą swoją mowę, zabrał głos jeneralny instygator. Usiłował dowieść, iż zarzuty czynione Królowej są gruntowne i niezbitę przez jej obrońców. Zakończył wczoraj mowę swoją temi słowy: „Przeciwna strona starała się wszelkimi sposobami obudzić namiętności w sercu członków tey izby. Odwołała się nawet do najgorszey ze wszystkich namiętności, jaką jest bojaźń. Jeden z uzonych przeciwników moich zwrócił uwagę waszą, lordowie, na to, iż gdybyście wniesiony bil przyjęli, popełnilibyście *samobójstwo*; drugi zagroził wam, iż chyba z własnem waszém niebezpieczeństwem bil ten w prawo zamienić możecie. Podobne pogroźki szkodzą sprawie dostojney osoby, lubo dla jej obrony były użyte. Wiem, Lordowie, iż żadney niesprawiedliwości nie możecie się dopuścić; lecz razem jestem przekonany, iż uczynicie to, czego *sprawiedliwość* wymaga, bez względu na osobiste stosunki, jakiby ztąd pochodziły. Nie tylko w tey tu izbie podobnych używano *wybiegów*, lecz po za murami tey sali chwytano się takich samych środków, i zastraszyć was usiłowano. Nadużyto imienia Królowej do złych czynności. W imieniu jej, (zapewne bez wyraźnego jej zezwolenia) powstawano przeciw wszystkiemu, co jest świętym i szanownym. Pod tarczą jej targniono się namiętnie na kray, konstytucyą, Monarchę, duchowieństwo i wszystkie wydziały rządowe. Nie mogę przypuścić do myśli; aby się to działo z wolą Królowej; gdyby tak było, moglibyśmy powiedzieć:

„— *dum Capitolió*
Regina dementes ruinas
Funus et imperio parabat.

(Gdy Królowa przysposabiała nierostropny upadek dla Kapitolu, i zgubę rządowi.)

„W tym razie moglibyśmy się spodziewać zaczęcia nowej ery. Lecz powtarzam, iż nie sądzę, aby Królowa sama tych środków używała. Jeżeli Lordowie jeszcze raz całą sprawę dokładnie rozważycie, a lubo wtedy mocno przekonani o *winie* Królowej, uznacie jednak niedostateczność świadectw, natenczas odrzucicie bil, i powiecie do Królowej słowy Pana *Denman*, światłego mojego przyjaciela: *Idź i nie grzesz więcej*. Lecz przeciwnie, gdy z taką spokojnością i bezstronnością, jakiej ważność rzeczy wyciąga, sprawę tę rozstrzygnięcie, i gdy osądzicie, iż ją najmocniejsze i najspełniejsze świadectwa udowodniają, w tym razie przekonany jestem, iż najwyższy trybunał, przed którym stawam, wyda swój wyrok z nieugiętością, jaką dostojności jego przystoi.”

Nalegał potem Pan *Brougham*, aby podano izbie listy Barona *Ompteda*, o których d. 27 b. m. namienił. Powstały ztąd żwawe spory; większością nakoniec 145 kresek przeciwko 16 odrzucono żądanie Pana *Brougham*. Jest rzeczą godną uwagi, iż wielu członków strony opozycyney, a mianowicie Lordowie *Grey*, *Grosve-*

nor, *Landsdown* i *Holland* oświadczyli się *negatively*. Odłożyła potem izba sessyą do d. 2. listopada, a wtedy zaczną się obrady względem powtórnego czytania bilu.

Oto są dwa listy Barona *Ompteda*, pisane do Pana *Bischi*, dyrektora policyi w *Pesaro*, a umieszczone w dzisiejszych gazetach tutejszych.

— Rzym 24 lutego 1819. —

„Odebrane od W Pana liczne dowody przyjacielskiey przysługi skłaniają mię do proszenia go o nową łaskę. Radbym, aby załączony list od Pani *Demont*, byleby pokojówki Xiężney Walii, do jej krewney, która podług adresu nazywa się *Mariette Bron*, lecz jak mi się zdaje, nosi także nazwisko *Demont*, dostał się niezawodnie w ręce *Bron*; i żeby się o tém Xiężna, lub jej stronnicy, którzy takowe listy pospolicie przejmują, nie dowiedzieli. Znajdziesz W Pan sposób oddania tego listu wspomnioney kobiecie, nie dając jej poznać, iż szedł na twoje ręce. Moźnaby jej powiedzieć, iż jest przysłany z *Boulogne*. Oddawca tego listu ma także odebrać odpowiedź, którą mi przesłać zechcesz, a którą ja daley pod przepisany mi adresem odeślę. Cóż tam słyhać nowego? Długi i przykry pobyt Xiężney, wielkie zapewne sprawi wrażenie. Staray się więc W Pan namówić ją, aby jak najprędzey wsiadła na okręt, i przekonay się sam o fałszu, jakoby Panowie Angielscy połączyli się z nią w *Pesaro*. Zdaje się, iż z tego powodu odwleka swój wyjazd. Sądzę jednak, iż tym sposobem długoby jeszcze czekać musiała. Czy *Hieronim* jest jeszcze marszałkiem dworu przy Xiężnie, i czy ma ona jeszcze przywiązanie do niego? Zaręczam W Panu wdzięczność za wszystko, co uczynisz; i zostaję i t. d.”

— Rzym 6 marca 1819. —

„Odebrałem od W Pana list pod d. 28 z. m. Mocno ubolewam, iż zlecenie moje tyle trudności W Panu sprawiło. Przychyłam się do wniosku W Pana, aby kto z znajomych twoich oddał wiadomy list Pannie *Bron*, z tém tylko poleceniem ostrożności, aby tego rodzina Barona nie postrzegła. Jesliby się o tém dowiedział *Hieronim*, rozumiem, iż ztąd niczego nie moźnaby się obawiać. Wspomniona kobieta powinna wiedzieć, co list ten zawiera, i to jest najgłówniejszą rzeczą. Gdyby później przez zdradę Xiężna dowiedziała się o nim, nie byłoby to bardzo wielkiem nieszczęściem; powinniśmy go jednak unikać ile możności. Do oddania tego listu, wybierz W Pan zręcznego jakiego człowieka, aby mu *Bron* powierzyła odpowiedź, która potem koniecznie na ręce moje iść powinna. Zdaje mi się, iż usiłowania anglików w *Medyolanie* opierają się na fałszywych bardzo powodach. Oświadczy mi W Pan zdanie swoje w tey mierze. Radbym także wiedzieć, co myśli Pan *Olivieri*, który porzuca służbę u Xiężney. Chciałbym oraz wiedzieć, czego po *Vasallim* spodziewać się można. Słyszałem o przyjęciu rozmaitych Włochów do służby; życzyłbym sobie wiedzieć ich nazwiska. Przebacz mi W Pan, że go tak zatrudniam, i bądź pewny, iż nie mogę dostatecznie okazać wdzięczności za wszystkie uczynione mi dotąd przysługi, i że mocno czuję się obowiązany temu, kto mi podał sposobność zabrania szacowney z W Panem znajomości. Jestem i t. d.

(podpisano) *Ompteda*.

Gazeta *le Narrateur de la Meuse* doniosła o odkryciu bardzo ważnym dla ludzkości. Młody doktor uczynił z bardzo pomyślnym skutkiem na dwóch osobach doświadczenie wynalazku własnego, przez który głuchoniemym z urodzenia słuch przywraca. Gazeta wyżej rzeczona dodała, że dwaj młodzi ludzie, którzy dobrodzieystwa tej operacji doświadczyli, odzyskali zupełnie słuch, który u nich jest delikatniejszy, niż u zdrowych, co do słuchu, osób.

Dziennik paryski *Le Courrier Français* obszerniejsze o tém ważnym doświadczeniu szczegóły położył w następujących wyrazach:

„Doniesliśmy niedawno (pisze ten dziennik) o młodym lekarzu w departamencie Mozelli mieszkającym, który wynalazł sposób leczenia głuchoniemych, i przywrócenia im słuchu i mowy. W wielu pismach publicznych powtórzono tę wiadomość z przesadzoną nad nią zadziwieniem, a w innych, rzeczywistość jej była zaprzeczona. Dla tego umieszczamy zebrane w tej mierze szczegóły, które znoszą wielką o tej rzeczy wątpliwość.

„Młody lekarz, o którym mowa, jest Pan Deleau doktor medycyny w akademii paryzkiej. Był dawniej lekarzem przy czwartym pułku kiryssyerów, a teraz osiadł w St Mihiel, w departamencie Mozelli. Osoby głuchonieme, którym zręcznie i szczęśliwie błonkę organu słuchowego otworzył, są Panna Vivier de St Mihiel, lat 16 mająca, i Pan Toussaint syn ławnika w Han nad Mozellą, mający 25 lat. Wspomniona paniątka ma się bardzo dobrze po odbytej przed miesiącem operacji. Ucho jej lewe jest zupełnie uzdrowione, a otwór zrobiony w błonie zawsze istnieje, co, do słuchu konieczne jest potrzebne. Słyszy ona najsłabszym głosem wymawiane słowa, i poczyna wyraźnie wszystko wymawiać. Jest bardzo wesoła, a nawet postać jej odmienia się na korzyść. Nieustannie nuci sobie rozmaite piosnki, których się uczy od sióstr swoich. Młodzieniec wyżej wspomniany, który niedawno odbył tę operację, słyszy teraz tak dobrze, jak inni, lepiej jednak na prawe, niż na lewe ucho. Usiłuje on wymawiać wszystkie słowa. Lekarz spodziewa się, iż za trzy lub cztery miesiące, oboje ci młodzi ludzie doskonale mówić będą. Pan Deleau kazał sobie zrobić narzędzie, za pomocą którego operacja będzie mo-

gła być w trzech minutach z pożądanym skutkiem zrobiona.”

S Z W A Y C A R Y A.

Podług pewnych wiadomości, lękać się i u nas potrzeba wybuchnienia zmian politycznych. Towarzystwa Węglarzy, które w tych czasach tak wiele odmian zdziałały, liczne odbywają schadzki w miastach naszych Koirze, Zurich, Aarau i Bazylei. Już mówią publicznie o jedności i nierozdzielności rzeczypospolitej szwajcarskiej. Pracują także usilnie nad przemówieniem na swą stronę młodzieży. Tajne towarzystwa tyrolskie zostają w związku z innymi towarzystwami szwajcarskimi. Związek ten utrzymany jest między nimi ustnie przez przejeżdżających. Przekładają zewsząd młodzieży, iż Opatrzność przeznaczyła ich do rozniesienia wszędzie zasad wolności i niepodległości. Nazwiska osób, będących na czele tego związku, są już wiadome.

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

(z gaz. *rysk. Zusc.*)

Pan *Fr. W. Siebert*, w Wiedniu, który niedawno ze wschodu powrócił, wzywa przez pismo wszystkich „przyjaciół ludzkości w Europie”, aby mu dopomogli do ogłoszenia *niemylnego środka przeciw wściekliwości*, który odkrył w Egipcie. Gotów on jest przełożyć środek ten wszystkim uniwersytetom, kolegiom medycznym i t. d., poddać go pod rozbiór i doświadczenie, i wtedy tylko, kiedy teoria jego nie zostanie zbitą, a z doświadczenia zupełna się skuteczność jego środka okaże, żąda dożywotniej pensji po 5000 złotych w monecie konwencyjnej. Cesarz austriacki zapewnił mu już, jeśli podany przez niego środek skutecznym się okaże, 500 złotych pensji, a że przedmiot ten jest tak ważny, a w Niemczech niektóre śpiewaczki i t. p. większą od żądanej za tak wielką dla całego rodzaju ludzkiego przysługę pobierają pensją, należy się przeto spodziewać, że żądana ilość, jeśli nie w Niemczech, to przynajmniej w Europie, zebraną zostanie.

Kurs wileński na assygnaty od dnia 9 listopada: rubel srebrny, 3 ruble kopiejek 78, czerwony złoty nowy rubli 11, kopiejek 53; stary rubli 11 kopiejek 35; imperyał 36 rubli 70 kopiejek.

Wolno Drukować Ignacy Reszka Radca Koleg. Kom. Cenz. Czł. — w Wilnie w Drukarni Redakcyjnej

U w i a d o m i e n i e.

1 Niżej podpisany przybyły do tutejszej stolicy z S. Petersburga, będzie miał zaszczyt na wielkim teatrze okazać szanownej Publiczności wiele wcale nowych/ekwilibrycznych sztuk, jakowe będą pokazywane w dni te, w które kompania artystów dramatycznych reprezentacyow dawać nie będzie, przy tym ma honor zawiadomić, że się u niegoż znajduje kollekta rozmaitych zwierząt i ptaków żywych, jakowe widzieć można w domu obywatela Michela przeciw ratusza, w które zaś dni będą wyżej pomienione ekwilibryczne sztuki przedstawiane, to przez afisze poszczególnie ogłoszono będzie gbra 8 dnia 1820. *Diederich Gautier.*

1 Podaje się do wiadomości iż Jan Jerzy Noak mechanik robi pantaliony, mahoniowe na 6 oktav angielskiej mechaniki ktoby zatym życzył one installować dla siebie, lub też chciał nabydź gotowy mahoniowy na 6 oktav, raczy udadź się

do domu W. Kwinty za Trocką bramą w Wilnie.

1 Niżej podpisany ma zaszczyt Przeświałną Publiczność uwiadomić, iż w ciągu swojego w tém mieście przypadkowego pobytu, wszystkim cierpiącym bole dziąseł lub zębów, swoją pomoc lub radę wyświadczyć się obowiązue. Jakoż przez swoją szczególną zręczność i talent nie tylko wszystkie zadawnione lub nowo wzbudzone choroby dziąseł z zębów doskonale bez wielkiego bólu leczy; ale podług najnowszego sposobu i same nawet pojedyncze lub całkowite rzędy zębów wstawia i tak mocno osadza: że je bezpiecznie bez wymywania oczyszczać, i również jak naturalnych używać można. Biednym przynoszącym świadcstwo swojego stanu bezpłatnie od godziny 8ej do 10tej z rana każdego dnia chętnie swojej pomocy udzielić przyrzeka. Mieszka na ulicy Ostrobramskiej na pierwszym pięttrze w domu JPana Jermana pod N. 12 *Löffler.*

Wilno dnia 15 Listopada 1820 roku v. s.

*Dalszy ciąg Rapportu Rady Stanu Królestwa
Polskiego, z dwuletnich działań rządu.
(Obacz Kur. Lit. N. 136.)*

Utworzenie zakładów Remonty.

Wasza Cesarsko-Królewska Mość raczyłaś zezwolić, ażeby zakłady remonty dla kawalerji Polskiej w Rossji ustanowionemi zostały; z tego zezwolenia widoczne wynikły pożytki, które jeszcze przez osobne rozporządzenie Jego Cesarzewicowskiej Mości Wielkiego Xięcia zwiększonymi zostały. Jazda polska w lepszym tym sposobem opatrzona jest konie i bez wątpienia w krótkim bardzo czasie w najpiękniejszym znajdować się będzie stanie.

Lazaret w Ujazdowie.

Zmichenie stałych lazaretów na lazarety pułkowe od początku nowej organizacji wojska ziściłoby te wszystkie korzyści, jakich spodziewać się można. Trudno bowiem jest wynaleść sposób oszczędniejszy leczenia wojskowych, a połączony ze wszelkimi wygodami; jakich chorzy potrzebować mogą.

Zdawało się jednak być rzeczą niepodobną zastosować tę organizację lazaretów pułkowych do załogi w stolicy, która i z różnej broni jest złożoną i często jest zmienianą. Z tego to powodu utworzono w *Warszawie* lazaret dla garnizonu, który tak pod względem oświecenia, porządku, wygody, dobrej żywności i lekarstw, jako też pod względem oszczędności z najlepszymi lazaretami, gdzie bądź się znajdującymi, w porównaniu iść może. W rzeczy samej pomimo wygody; z jaką żołnierze chorzy tam są utrzymywani, koszt nie przechodzi złotego jednego na człowieka; licząc w to żold. Lazaret ten jest niejako wzorem dla lazaretów pułkowych.

Apteka wojskowa nie tylko; że dostawia dla armii lekarstwa w najlepszym gatunku, lecz fundusz 50,000 zł. użyty do jej pierwszego założenia, podwojony prawie został przez kupno i preparaty chemiczne ogółowe zapasami lekarstw i narzędziami, które posiada.

Zaprowadzenie i używanie namiotów.

Sprawienie namiotów nie ciążyło bynajmniej kassy wojskowej. Hojność Waszej Cesarsko-Królewskiej Mości dla wojska polskiego i w tym nawet została okazana względnie. Rozkazałaś Wasza Cesarsko-Królewska Mość swym kosztem dostawić potrzebne na ten przedmiot płótno, cała piechota obozuje już dziś większą część lata pod namiotami.

Zbyteczną byłoby rzeczą wystawiać, ile wojsko zyskuje tym sposobem pod względem karności i nauki, równie ile w tymże czasie kraj korzysta, mając ulgę w kwaterunku. Jeżeli wydatek kassy wojskowej nieco się zwiększa przez dostarczanie słomy i drzewa dla żołnierzy, nie może mieć nigdy piękniejszego ani użyteczniejszego celu nad ten, że dąży do użytku mieszkańców, którzy tym sposobem corocznie tak znacznych doznają korzyści.

Litografia.

Nowe to odkrycie nie uszło również bacności Jego Cesarzewicowskiej Mości Wielkiego Xięcia. Stosownie do rozkazu Waszej Cesarsko-Królewskiej Mości zaprowadzono litografię i dołączono ją do kwatermistrzostwa jeneralnego. Sprowadzony został z *Munich* professor w tej

sztuce biegły, który w ciągu mniej jak roku jednego; ukształcił uczniów godnych zastępowania siebie. Ich usiłowania dały pewność, że sztuka ta wkrótce w Polsce rozkrzewioną będzie. Użyteczność litografii tak w czasie pokoju jak w czasie wojny za nadto jest doświadczeniem stwierdzona; ażeby potrzeba było jej dowodzić. Dotąd jeszcze kamienie sprowadzają się z zagranicy; lecz szukają onych starannie w kraju i jest nadzieja, że w równie dobrym gatunku znalezionymi będą.

Oszczędność.

Najwidoczniejszym dowodem oszczędności jest bez wątpienia zmniejszanie corocznie summy potrzebnej na utrzymanie wojska.

Budżet 1818 roku wynosił . . . 30,949,467

Tenże w 1819 roku wynosił . . . 30,712,953

A w roku 1820 — — . . . 30,455,778

tym sposobem w ciągu lat dwóch budżet wojskowy zmniejszył się o pół miliona złotych polskich.

Lecz nie na tem tylko ograniczyła się oszczędność poczyniona przez jego Cesarzewicowską Mość Wielkiego Xięcia, wydatki bowiem, które wcale budżetem na rok 1818 objęte nie były, a które w roku 1820 w budżet weszły, wynoszą więcej jak milion zł. pol.

Ten pożyteczny rezultat administracji wojskowej przypisać należy ciąglemu zmniejszaniu cen wszystkich przedmiotów dla wojska potrzebnych i surowemu wydatków sprawdzeniu. Wszelkie artykuły uzbrojenia i umundurowania dostarczane są teraz daleko taniej jak dawniej. Do ustanowienia cen przyzwoitych; pomogły licytacje publiczne, a gdy te czasem szkodliwymi były się zdawały; zawierano dobrowolne kontrakty z dostawcami za upoważnieniem Jego Cesarzewicowskiej Mości Wielkiego Xięcia. Wreszcie dając pieniądze pułkom; te były w stanie wiele drobniejszych artykułów za tańszą dostać cenę, tak, iż twierdzić z pewnością można, że we wszelkich artykułach uzbrojenia i umundurowania zbliżono się do najniższych cen.

Ciągłe staranie Jego Cesarzewicowskiej Mości Wielkiego Xięcia; i gorliwość Kommissyi wojny, w wykonywaniu Jego rozkazów, równie skuteczne i co do innych potrzeb wojska miały skutki. Tanność produktów dozwoliła zmniejszyć cenę furazu, który pułkom w pieniądzu jest płaconym, a oszczędność w opale wynosi rocznie summę 540,000 zł. pol. Ścisłe dopełnianie zobowiązań się i regularność wypłaty zwiększa ochotę w dostawach i pomaga skutecznie do tych szczęśliwych rezultatów.

Budowle wojskowe.

Wasza Cesarsko-Królewska Mość raczyłaś przeznaczyć oszczędności kassy wojskowej na budowle wojskowe. Z tego to powodu budżet 1819 i 1820 roku nie zawiera żadnych szczególnych summ na budowle, wyznaczone w nim są tylko summy na utrzymywanie i na drobne reparacje już istniejących; równie jak na utrzymywanie i odnawianie dostaw i innych potrzeb koszarowych.

Wszelkie reparacje zaś, powiększenia nabywania i nowe budowle, wykonywane są z oszczędności, które na innych funduszach budżetu wojskowego zrobione zostały.

Kassy cywilne bardzo mało dały funduszów

na ten przedmiot, kassa zaś wojskowa zaasygnowała w latach 1818 i 1819 sumę 1,955,038 zł. na budowlę wojskowe. Z tych to oszczędności w ciągu upłynionych dwóch lat wyreparowano, odnowiono i ukończono zupełnie tak wewnętrznie jak i zewnętrznie.

Budynek kupiony na kommissoryat wojskowy, równie jak pałac *Sapiehów* i *Sierakowskich* na koszary, powiększono i reperacye znaczne zrobiono w koszarach *Mirowskich*, równie jak i w dawnych koszarach *Ujazdowskich*, które na lazarety wojskowy obróconemi zostały.

Na Solcu pobudowano z drzewa koszary dla jednego pułku kawaleryi. Budynek zwany *Karowy*, przemieniony został na koszary dla artyleryi i ten w ciągu b. r. 1820 zupełnie ukończonym zostanie.

Na prowincyi w *Zamościu*, *Lublinie*, *Łęczycy* i *Wolborzu* pobudowano i powiększono koszary, które już zupełnie są gotowe.

Dziewiętnaście stajen drewnianych i dwie muryrowanych dla kawaleryi zostały również pobudowane.

Krzyże wojskowe.

Kommissya woyny otrzymawszy rozkaz sprawdzania dowodów, które jej przez wojskowych wszelkich stopni przedstawiane były, mających prawo noszenia orderu Krzyża wojskowego polskiego, ukończyła te prace, ułożywszy trzy listy wszystkich tymże krzyżem ozdobionych.

Pierwsza obeymuje oficerów, żołnierzy i urzędników wojskowych w czynney służbie zostających; druga jenerałów, oficerów i urzędników wojskowych ze służby wyszłych, i nową organizacją nieobjętych; trzecia podoficerów i żołnierzy abszytowanych, również dzisiejszą organizacją nieobjętych.

Podoficerowie i żołnierze ozdobieni tym krzyżem, będący w czynney służbie, pobierają regularnie pensyę do tey ozdoby przywiązaną. Oficerowie zaś żadney nie biorą.

Zaciąg wojskowy.

Kilkoletnie doświadczenie dowiodło, że powody do wyłączenia od służby wojskowej, w obszerniejszym zastosowane rozumieniu jak duch prawa, takowe obeymował, nie tylko że nie dopełniały zamierzonego celu dla ludności, rolnictwa i rękodziel, lecz często do licznych dawały powód nadużyć; spadał bowiem cały ciężar na klasę ludu rolniczą, a zręczniejsi lub bogatsi łatwo od tego usunąć się potrafili.

Chcąc zaradzić tym niedogodnościom i zapewnić dla wojska liczbę zaciągowych potrzebną do zastąpienia ubywających corocznie, uznał Wasza Cesarsko-Królewska Mość potrzebę ściśnienia tey nieograniczoney wolności w wyborze rodziców, zachowując ją tylko w tych rodzinach, gdzie jeden syn wyłączeniu nie podpadał z innych powodów, wyjąwszy zupełną nieposobność do jakiegokolwiek bądź pracy.

Wyłączenia oznaczone poprzednio dla rękodzielników i rzemieślników, doznały również z powyższych przyczyn ograniczenia, i nie są teraz inaczej udzielane, jak tylko szczegółowo przez kommissyę rządową spraw wewnętrznych i politycy, oraz przez kommissyę woyny.

Uwolnienie od służby.

Oprócz uwolnień od służby, które bywają udzielane tym podoficerom i żołnierzom, którzy czas swój wysłużyli, Jego Cesarzewicowska Mość

Wielki Xiążę mając zawsze na względzie dobro kraju, nie odmawia nigdy uwolnienia tym, którzy dla interesów familiynych, spadłych sukcesy lub innych ważnych przyczyn o nie upraszają, mogąc inaczej znaczną w majątku ponieść szkodę.

Korpus weteranów i inwalidów.

Do strzeżenia kass i więzień utworzony został nowy oddzielny batalijon weteranów czynnych z pięciuset ludzi złożony. Wydatek na utrzymanie tychże, nie ciąży bynajmniej kassę wojenną i nie znajduje się tém samém zamieszczony w budżecie. Stosownie do dekretu Waszey Cesarsko-Królewskiej Mości fundusze z ekekutnego pochodzące, są użyte na ten przedmiot.

Na tém się kończą czynności wydziału wojennego, przez tenże radzie stanu udzielone; pozostaje jeszcze dopełnić włożony przez Waszą Cesarsko-Królewską Mość na radę stanu obowiązek odpowiedzenia na petycyę izb seymowych w tym przedmiocie podanych.

Cała dążność tych prośb do tronu Waszey Cesarsko-Królewskiej Mości podanych, okazała jednomyślny hołd uszanowania i pochwały dla naczelnego Wodza wojska polskiego, który tyle użytecznych zmian zaprowadzić raczył; z tego to względu przywiodły izby Artykuł 91 Ustawy konstytucyney, upraszając, aby też poczynione zmiany trwałemi prawami ustalone być mogły. Lubo przepisy tego artykułu całkiem podległe są woli Monarchy, nie wkładając nań obowiązku, lecz dając wolność przyzywania uczestnictwa władzy prawodawczej, jeśli tego uzna pożytek lub potrzebę, raczyłeś jednak Wasza Cesarsko-Królewska Mość objawić swą w tey mierze wolą, iż zachowujesz sobie na przyszłość rozważenie, jak dalece byłoby przyzwoitęm nadać temu postanowieniu nową trwałości cechę.

Kończąc postrzeżenia swoje izby nad wydziałem wojennym, czynią uwagę: iż Kodex karny wojskowy, jako też i Kodex postępowania kryminalnego dla wojska służyć mający, nie mogli dotąd być ułożonemi, z powodu ich związku z ogólnem prawem karzącem; lecz gdy toż prawo zostało już uchwalonem, spodziewać się należy, iż wojskowi używać będą również tego dobrodzieystwa.

Wasza Cesarsko-Królewska Mość sam uznał chętnie potrzebę uzupełnienia Art. 14 nowego Kodexu karzącego, lecz chcąc, aby ta część prawodawstwa zgadzała się mogła z prawami krajowemi, ile rodzaj jej na to pozwala, i chcąc zapobiedz kollizyi władz przez oznaczenie właściwości granic sądów cywilnych, Wasza Cesarsko-Królewska Mość zastrzegł sobie wydać w tey mierze rozporządzenie, jakie w mądrości swey za przyzwoite osądzi raczysz.

Nakoniec złożyły izby seymowe prośby do tronu Waszey Cesarsko-Królewskiej Mości względem pensyi i dotacyi dawnym wojskowym przez rząd francuzki zapewniony. Wasza Cesarsko-Królewska Mość po wyjaśnieniu tey materyi i zachowawszy z własney swey woli dotacyę w dobrach w Królestwie polskim, polakom nadane, z niemilęm uczuciem przekonawszy się, że stan skarbu królestwa nie dozwolił, ażeby tym wojskowym, którzy otrzymali w inszych krajach wyposażenia i względem których nie nastąpiło żadne zobowiązanie, mogli mieć wynagrodzonymi straty, jakie w tym względzie przez zmianę okoliczności politycznych ponieśli.

Wydział skarbowy.

Załączone dwa oddzielne rachunki z administracji skarbu Królestwa Polskiego za rok 1818 i 1819 wszelkie szczegóły przychodów i wydatków obeymujące, wystawiają Waszcy Cesarsko-Królewskiej Mości rzetelny obraz poboru i użycia grosza publicznego. Rachunki te następujący okazują rezultat:

W roku 1818 ogół przychodu z remanentem roku 1817 summe	12,059,179 zł. pol.	72,160,365 gr.	18
Ogół rozchodu	—	63,353,887	— 9
Pozostałość więc czyniła	zł. pol.	8,806,478	— 9
A odtrąciwszy wydatki jeszcze do zaspokojenia—	zł. pol.	6,756,511	— 22
Było remanentu na rok 1819	zł. pol.	2,049,966	— 17
W roku 1819 ogół przychodu z remanentem wynosił	zł. pol.	66,347,366	— 9
Ogół rozchodu	—	63,929,685	—
Pozostałość więc na rok 1820 czyniła	zł. pol.	2,417,681	— 9
Odtrąciwszy wydatki jeszcze do zaspokojenia	—	8,289,453	— 23
Nie dostaje zatem z końcem 1819 roku	zł. pol.	5,871,782 gr.	14

Ządaniem było izb obudów, ażeby rachunki skarbowe składano w szczegółach, i ze wszystkiemi dowodami, tudzież po zupełném ich oczyszczeniu przez izbę obrachunkową. Ządaniu temu nie we wszystkiém stać się mogło zadosyć, szczegóły bowiem wydatków tak są wykazanemi, jak je oddzielne etaty wydziałów rządowych obeymują; mieścić zaś naydrobniejsze wydatki, a tym bardziej przyłączać na ich usprawiedliwienie wszelkie dowody, jest to powiększać i ogrom pracy dłuższego czasu wymagający i zarzucać izbę stołem woluminów, do którychby przejrzenia chwile dla obrad seymowych przeznaczone, nie wystarczyły. Sam Wasza Cesarско-Królewska Mość przychyłając się w części do życzenia izby, osądzić raczyteś, że złożenie szczegółowych rachunków, może zaspokoić troskliwość seymujących; podawanie ich zaś w wymaganej formie, uznałeś za zbyt ciężkim i do wykonania niepodobnym.

Dopełnia więc władza skarbowa najwyższej woli Waszcy Cesarско-Królewskiej Mości, składa swoje rachunki, szczególni wykazami opatrzone, i w razie potrzeby na każde właściwey kommissyi seymowej wezwanie, wszelkich objaśnień dostarczyć jest gotowa. Działania zaś, które ją w ciągu dwóch lat upłynionych zajmowały następującym wyluszcza opisem:

I. Dochody stałe

Jakiemi są podatki gruntowe, czyli ofiara, podymne wiejskie i miejskie, tudzież kontyngens liwerunkowy, konsensowe od szynków, i tym podobne źródła, po dodaniu do summy budżetami do poboru oznaczoney, wydarzonych przybytków, i po odtrąceniu od niej ubytków, które rubrykami: *mniey, więcey* w załączonych rachunkach są okazane, przynieść miały w obu zeszłych latach summe — zł. pol. 44,302,702 gr. 1 przyniosły zaś tylko — 40,954,341 — 21

pozostaje więc do pobrania — 3,348,360 — 10.
A oddzielnie potakiemże dodaniu przybytków i odtrąceniu ubytków:
w r. 1818 miały przynieść zł. pol. 22,931,919 gr. 9 uczyniły tylko — 19,676,458 — 11

pozostało do pobrania łącznie z kontyngensem liwerunkowym — 2,955,460 — 28.

W roku 1819 miały uczynić po takichże potrąceniach zł. pol. 22,370,782 — 22 a przyniosły — 20,977,883 — 10

pozostało zatem — 1,592,899 — 12.

Niedobór ten pochodzi z wielkiej części z odtrącenia allewiacyi i udowodnionych inexigibiliów, jako też z wypłat na późniejsze raty odłożonych. W poborze tych podatków ciągłym było staraniem rządu, ażeby źródła ich pomnożone i zapewnione wpływy, i sprawiedliwy rozkład zachowa-

wany, a sposób ściągania ile możności był naydogodniejszy.

W tym celu przedsięwzięto stosownie do praw seymowych 1809 i 1811 roku dalsze poszukiwanie nowo do ofiary przybyłych użytków, i spis dymów taryfami roku 1809 nie objętych, mianowicie w województwach Po-Galicyskich, a to jedynie dla obliczenia należytości podwyższonego podymnego, do ostatniej raty grudniowej z 1811 r. zalegających, co jeżeli nie wielki dla skarbu okaże zasilek (jak to już w dawniejszych widzieć się daje województwach) równe przynajmniej na podatkujących rozłoży ciężary.

Izba poselska na zeszłym Seymie przedstawiła wprawdzie, że w poprzednich spisach umieszczone są dymy nowe, a ubyte nie wymazane, i że od jednych i drugich, opłata pobieraną bywa, prosila zatem: ażeby nowe spisy dymów sporządzone być mogły, w którychby dwa komorniane dymy za jeden równy uważane były. Stało się atoli życzeniu izby w tym względzie zadosyć, bo jeszcze przed zeszłym Seymem pobór opłaty od nowo przybyłych dymów w myśl prawa 1811 roku, został na przyszłość uchylonym, i nie tylko zaległości po tymże roku narosłe są umorzone, ale nadto rząd troskliwy o ściśle dopełnienie prawa, wpływy nawet tego podatku w skutku postanowien zeszłej władzy krajowej, niewłaściwie wniesione, zwrócić kontrybuentom przez kompensatę w innych zaległościach rozkazał. Znosić zaś podymnego z dymów ubytych nie wypadało, z powodu: że prawo Seymu r. 1811 w wyborze tego podatku pruskich i austryackich taryf trzymać się każe. Naostatek, załatwienie tego ządania izby i oznaczenie stosunku komornianych dymów, jedynie od przyszłego prawa finansowego zależeć będzie. Tymczasem władza skarbowa zadnego nie pominęła środka, któryby bez uszczuplenia publicznego grosza przynieść mógł ulgę podatkującym, mając albowiem licznę do pobrania z dawniejszey epoki zaległości, ażeby rachunki swoje oczyścić i tylko przeciw istotnie winnym użyć kroków przynaglenia, przedsięwzięła ogólne zalegających podatków sprawdzenie. Ważne to, bo wszelkie nadal wątpliwości przecinające dzieło, ukończonem jest prawie; podobnie dopełnione jest obliczenie kwitów sznurowych na produkt, które za podatki w terminie oznaczonym do kass wniesionemi nie były, a sposób ich wynagrodzenia wkrótce ogłoszonym będzie, i życzenie w tey mierze izby poselskiej zaspokoi.

Są prócz tego w biegu obrachunki wzajemnych pretensy pomiędzy skarbem a uprzywilejowanemi dóbr Starosiejskimi zwanych posiadaczami, tudzież wykazanych na kahałach zaległości. Nie chciano bowiem ściągać skarbowych z dawniejszey epoki podatków, pókiiby należytości pierwszych za pomiesione w czasach wojennych nadzwyczajne ciężary, drugich za poczynione w tey porze rozmaite dostarczenia, ściśle obliczonemi i potrąconemi nie były. Wreszcie zawieszona jest w poborze ofiara od summ duchownych na kahałach zapisanych, z powodu niepobieranego od nich procentu, i nie pierwej wpływać ma do skarbu, aż zamierzona składka należnym procentem wyrównywająca na familije żydowskie podzielona otrzyma swój skutek. Nie mnieyszą także stało się ulgą dla duchowieństwa, kiedy rząd ofiarę od dziesięcin w miarę ich zmiany na pieniężną opłatę, znosić postanowił. Naostatek, domy miłosierdzia po miastach nazawsze od podatków uwolnione, z umorzeniem wszelkich zaległości, jak z jednej strony zrzędziły uymę w dochodach publicznych, tak z drugiej dowodem są troskliwości rządu dla ogólnego dobra.

1. Kontyngens liwerunkowy.

Powyżey w ogóle dochodów stałych umieszczony, przynieść miał w obu leciech, to jest:
w r. 1818 zł. pol. 8,593,498)
gr. 10.)
w r. 1819 wraz z przy-) zł. pol. 17,189,952
bytkiem zł. pol. 8,596,459) gr. 19.
gr. 9.)

przyniósł zaś istotnie
 w r. 1818 zł. pol. 7,991,646)
 gr. 26.) zł. pol. 16,036,405
 w r. 1819 zł. pol. 8,038,758) gr. 10.
 gr. 14.)

pozostała więc do poboru sum-
 ma złotych polskich - - - 1,159,552 gr. 9.

Z pomiędzy opłat wnoszonych do skarbu, znacznym ulegają trudnościom wpływy kontyngensowe, który od dwóch dopiero lat przeszedł pod zarządzenie skarbowego wydziału; dotyka on najbliżej rolników, a mianowicie w dobrach rządowych, gdzie wysiewy podług wyciągu intrat i inwentarzy wzięte za istotną podstawę, ciążą nierównie więcej, niżeli dowolnie podane przez właścicieli dóbr ziemskich. Nie zdołał atoli rząd zrównać ani ulżyć wcześnię tego ciężaru, znał bowiem z doświadczenia, iż dochodzenie rzetelniejszych wysiewów, bądź przez podania samychże dziedziców, bądź przez sprawdzenia zesłanych do tego dzieła kommissarzów prócz odwołki czasu i nowych kosztów nie przyniosłoby pożądanego skutku. Co większa, pomieniony dochód stanowi znaczną zamożność skarbu, objęty jest budżetem rocznym przez Waszą Cesarsko-Królewską Mość zatwierdzonym, i służy na pokrycie deficitu z nader licznych wydatków na potrzeby krajowe pochodzącego, zwłaszcza, iż go żadne inne źródła zastąpić nie mogły. Przeciw zamianie liwerunku w naturze na opłatę pieniężną, odezwały się obie izby seymujące, uważając ją jako podatek stały i bez udziału Seymu postanowiony, teażnięszą ilość wojska przechodzący i wyłącznie klasę rolniczą ciążący. Luboby na to przedstawienie odpowiedzieć można, iż Sejm roku 1811 tak postanowił względem trwania podatku tego jako i innych, i że zamiana dostarczeń w naturze na opłatę pieniężną w celu tylko przyniesienia ulgi kontrybuentom, bo niżeniem cen ówczasowych nastąpiła, jak to rząd w przeszłym raporcie swoim okazał; wszelako Wasza Cesarsko-Królewska Mość oycowską dla tej ziemi opieką powodowany, raczyłeś mieć wzgląd na to iż przełożenie i o jedną trzecią część opłatę kontyngensu od drugiej połowy bieżącego roku niżzyć dozwoliłeś. Łaskawość ta z uymą dochodów publicznych udzielona, życzenia seymujących zapewne zaspokoi na teraz, dopóki przyszło prawo finansowe nowym źródłem nie zasili skarbu.

2. *Eksekucya podatków.*

Nie tylko zasilenia skarbu przez wpływy podatków szczupłe są nader dla zaspokojenia potrzeb, ale nawet zebranie tych wpływów naytrudniejszem jest z działań administracyjnych: pobierać albowiem podatki, a opieszałym w ich składaniu nie dadzą uczuć przynaglenia, są to dwa trudne do pogodzenia obowiązki. Tryb ściągania należności skarbowych po zeszłym rządzie pozostały; utrzymanym być musiał; w wykonaniu jego atoli używano wszelkich środków słuszności i umiarkowania, godząc potrzebę publiczną z troskliwością o dobry byt mieszkańców; poprzedzały bowiem eksekucją ciągłe ostrzegania zalegających kontrybuentów o terminach opłaty, uporządkowana była kolej wpływów, i powściągnięta samowolność eksekwentów; pomimo tego zaszły na ostatnim Seymie przeciw sposobowi eksekucyi użalenia, jakoby ten był tak uciążliwym, iż kosztą jego zysk przewyższały. Władza skarbową odpierając ten zarzut, dowodzi, że lubo niekiedy kosztą ściągania do wysokości zalegającego podatku zbliżyć się mogły, stało się to jednak z winy samychże kontrybuentów, władza bowiem w braku pomocy wojskowej, przymuszoną była rozsyłać tylko eksekucyjne palety z wyrażeniem ilości żołnierzy i eksekutnego, które przecież bez obecnego nalegania puszczane w niepamięć, mnożyły eksekucyjną należność, a skarb w pobraniu podatków zawsze doznawał zawodu. Ażeby więc i majątki obywatelskie od zadłużenia ochronić, i dokładnię wpływy zapewnić, ograniczono trwanie pomienionej eksekucyi do dni czterech, po których upłynieniu przedsiębraną bywa sekwestracya części majątku zaległościom

odpowiadającej; gdzie zaś istotna zachodzi niemożność, nie tylko wstrzymują się eksekucye, ale kara eksekutnego uchylaną bywa, i same nawet podatki, już to na dalsze rozkładają się raty, już przez allewiacye umarzają nazawsze: dowodem tej powolności rządu może być ilość przyznanych allewiacy w dwuletnim przeciągu sumę zł. pol. 1.806.617 gr. 19 wynosząca, nie licząc w nią umorzonych kar eksekucyjnych. Inney nad tę udzielać ulgi w ściąganiu podatków, nie zdoła rząd bez uszczerbku publicznych dochodów, i byłoby nawet z krzywdą przychylnych dla dobra kraju i rzetelnie uiszczających się obywatelów.

3. *Konsensowe od szynków żydowskich.*

Innym rodzajem wpływów skarbowych, a dosyć znacznym i łatwym w wyborze, jest konsensowe od szynków żydowskich. Przyniosło bowiem w ostatnich dwóch latach, to jest:

w r. 1818 zł. pol. 936,289)	
w r. 1819 zł. pol. 1,478,000)	zł. pol. 2,414,289
	miało zaś uczynić
w r. 1818 zł. pol. 612,759)	
w r. 1819 zł. pol. 935,145)	zł. pol. 1,547,904

a zatem uczyniło wyżej nad ilość budżetami oznaczoną o zł. pol. 866,385.

Byłoby życzeniem rządu ze stratą nawet tego źródła, usunąć zupełnie starozakonnych od tak szkodliwego przemysłu, zwłaszcza, że się tego i same izby seymowe domagały. Stan atoli publicznego skarbu, i niedokonane jeszcze urządzenie tego ludu do zbawiennego kroku czynią dotąd przeszkodę. Sam Wasza Cesarsko-Królewska Mość uznajeś słuszność tych powodów; raczyłeś objawić wolą swoją, że nim dogodniejsza pora dozwoli koniec temu położyć, jedynym środkiem umniejszenia liczby szynkujących żydów, jest nakładanie na nich coraz większej od tego zarobku opłaty. Dopełnił rząd tej naywyższej woli, i przedłużając wolność fabrykacyi i wyszynku, pierwiastkową opłatę konsensowego podniósł wysoko, i wydawanie dozwoleń tak dalece obostrzył, że od roku 1818 do końca 1819 z liczby 10,252 gorzelni i szynków żydowskich ubyło 2142, a pomimo tego jak wyżej wspomniano, pożyślny dla skarbu okazał się w dochodach przybytek. Tak stopniowe uchylanie żydów od szynku, łatwiej zamiarom rządu i życzeniom izb dogodź niż gdyby ich wyrok władzy ogólnie i w jedney chwili rugował; nagle bowiem tyle tysięcy ubogich rodzin pozbawiać sposobu do życia, byłoby srogiem, a może i niebezpiecznym dziełem. Wreszcie usunawszy zupełnie żydostwo z propinacyi w dobrach rządowych, dał rząd z siebie właścicielom ziemianiskim przykład do naśladowania.

II. *Dobra rządowe.*

Dochód z tych dóbr po dodaniu do sumy budżetami do poboru wskazanych wydatków przybytków, i po odtrąceniu ubytków, rubrykami: *mnęj, więcej* w załączonych rachunkach wykazanych; uczynił miał w dwóch upłynionych latach złotych polskich - 20,965,524 gr. 24 uczynił zaś tylko - zł. pol. 13,542,321 - 4

pozostaje zatem - zł. pol. 7,623,203 gr. 20.

A oddzielnie w roku 1818 miał przynieść po takichże odtrąceniach zł. pol. 10,572,613 gr. 23 uczynił tylko - - - 6,673,019 - 20

pozostaje do pobrania zł. pol. 3,899,594 gr. 3.

W roku 1819 miał uczynić po takichże odtrąceniach - - - zł. pol. 10,392,911 gr. 1 a przynosił - - - 6,669,301 - 14

pozostało zatem zł. pol. 3,723,609 gr. 17.

Jakkolwiek niedobór ten za wysoki poczytać by można, daje się jednak usprawiedliwić, już to przez ubytek niektórych źródeł intraty, już przez zawieszenie lub potrącenie rat dzierżawnych za wystawienie budowli i inne pretensye, już nakoniec przez to, że rata grudniowa 1819 r. dla krótkości czasu nie mogła być zupełnie od dzierżawców ściągniętą, i dopiero w rachunkach następnego roku zamieszczoną będzie. Nayważnięszem jednak niedoboru usprawiedliwieniem była bez wątpienia nizka cena płodów ziemi naszey, a z tą jawnie wynikająca niemożność dzierżawców uiszczania się skarbowi w przepisany czas. (d. c. p.)

Wilno dnia 15 Listopada 1820 roku v. s.

W Ł O C H Y.

Względem wspomnioney umowy i obrad parlamentu w tej mierze, wydał Xiążę namiestnik królewski d. 15 b. m. następujące oświadczenie: „*Ferdynand I z Bożej łaski etc. My Franciszek etc.* podajemy do powszechney wiadomości, iż parlamentowi narodowemu podaliśmy następującą umowę wojskową, zawartą między dowódcą woyska w Sycylii i Xiążęciem Paterno: *Jenerał dowodzący Pepe i Xiążę Paterno, chcąc w mieście Palermie i popierających stronę jego powiatach, przywrócić porządek i spakoyność, zgodzili się na następujące artykuły:* 1) *Wojsko zajmie stanowiska poza miastem, jakie się jenerałowi dowodzącemu zdawać będą. Wszystkie twierdze i baterye zostaną oddane.* 2) *Większość kresek sycyliczyków, prawnie zwołać się mających, stanowić będzie względem wspólności lub oddzielenia reprezentacyi narodowej królestwa obojey Sycylii.* 3) *Konstytucya hiszpańska uchwalona w roku 1812, i przez Króla Imci katolickiego w roku 1820 zatwierdzona, będzie przyjęta w Sycylii, z zastrzeżeniem odmian, jakieby wspólny lub oddzielny parlament uczynił.* 4) *Każda gmina wybierze jednego deputowanego dla naradzenia się, czyli parlament ma być wspólny lub też oddzielny.* 5) *Xiążę Namiestnik królewski wyznaczy miejsce, gdzie deputowani ci zebrać się mają.* 6) *Wszyscy należący do woyska neapolitańskiego, jakiegokolwiek bądź stopnia i narodu, trzymani w niewoli w Palermie, mają być natychmiast uwolnieni.* 7) *Wspólny tylko lub oddzielny parlament może stanowić prawa lub je uchylać. Aż do zwołania jego, dotychczasowe prawa pozostaną w swojej mocy tak w stolicy, jako też na całym wyspie. Podana będzie prośba Xiążęciu namiestnikowi królewskiemu, aby przed zebraniem parlamentu przedsięwziął odmiany, jakich dobro narodu wymaga.* 8) *Herby królewskie mają być znowu przybite.* 9) *Zupełne puszczzenie przeszłości w niepamięć zapewnia się dla wszystkich gmin i osób, które do politycznych wypadków należały. Członkowie więc deputacyi, którzy się nie znajdują na wyspie, mogą bez przeszkody powrócić.* 10) *Junta wybrana z najszcześliwszych obywateli rządzić będzie tymczasowie w Palermie, dopóki Xiążę namiestnik królewski w tej mierze nie postanowi. Przewodniczyć jej będzie Xiążę Paterno, któremu dowódca woyska przydanym być może. Zawarto na kutrze angielskim Racer w porcie zewnętrznym Palermi d. 5 października 1820 roku. Parlament mając sobie podaną przez nas powyższą umowę, wraz z wskazanem wszystkimi trudnościami, jakie w sobie obeymuje, wydał dnia wczorayszego następujące oświadczenie: *Parlament narodowy, po roztrząsaniu udzielonych sobie przez ministra spraw wewnętrznych wiadomości i pism urzędowych względem umowy wojskowej, zawartej między jenerałem Florestan Pepe i Xiążęciem Paterno, uznał, iż akt ten jest przeciwny zasadom ustanowionym w artykule 172gim konstytucyi, bo zmierza do podziału królestwa obojey Sycylii, i narusza polityczne traktaty, oparte na jedności kraju. Wreszcie umowa ta sprzeciwia się nawet życzeniu mieszkańców znaczney części Sycylii z tamtey strony Pharos, i wysłaniu z tamąd deputowanych do jednego parlamentu narodowego.**

Nie zgadza się nakoniec z honorem połączonego królestwa, politycznymi jego traktatami i sławą oręża narodowego. Parlament więc połączonego królestwa obojey Sycylii ogłasza umowę wojskową, zawartą d. 3 października 1820 roku między Jenerałem Pepe i Xiążęciem Paterno, za zupełnie nieważną i niebyłą. Rozkazujemy przeto wszystkim trybunałom, sądom i innym, tak cywilnym jakoteż wojskowym władzom, jakiegokolwiek bądź znaczenia, aby się do niniejszego naszego oświadczenia ściśle stosowały, i podwładnym swoim stosować się kazały. Edykt niniejszy ma być drukowanym i wszędzie ogłoszonym, aby się każdy do niego stosował. Działo się w Neapolu d. 15 października 1820 roku.

(podpisano) Franciszek namiestnik królewski.
Zurlo, minister sekretarz stanu do spraw wewnętrznych.

Xiążęta Kalabrii i Salerno, w towarzystwie ministra wojny i jenerała porucznika Coletta, odprawili dnia 20 b. m. popis 5600 głów piechoty, przeznaczoney na pomoc woysku w Sycylii. Nazajutrz wsiadło już 3000 żołnierzy na okręty. Jenerał Coletta, który obeymie naczelnie dowództwo po jenerale Florestan Pepe, udał się na korwetę *il Leone*. Niedawno zawinęły tu z Palermi trzy statki pocztowe z 6ciu statkami przewozowymi. Było na nich blisko 1000 żołnierzy neapolitańskich, którzy w niewoli w Palermie zostawali, tudzież jenerał Rosnain i pułkownik Reguens. Sprowadzono także Xiędza Vallichia, byłego pułkownika powstańców palermitańskich. Wkrótce spodziewamy się przybycia z Palermi okrętu liniowego *Capri* z znakomitemi podróżnikami. Pułkownik *de Maria* był jeszcze na czele powstańców w Marsala. Xiążę *San Cataldo*, tudzież PP. *Sabucci* i *Palmieri*, dawniejsi dowódcy powstańców, tułają się po wyspie, i szukają sposobności, aby mogli wsiąść na okręt. Nie potwierdziła się pogłoska o przybyciu nowey eskadry angielskiej do *Malty*.

Parlament narodowy uchwalił dnia 13 b. m. następujący list do jenerała porucznika *Wilhelma Pepe*: „Parlament przyjął z radością i uwielbieniem uczucia, któreś WPan w piśmie swoim wynurzył; uczucia, któremi oclujesz i które cię czynią zasłużeńszym oyczyźnie i wolności. Byłeś jednym z pierwszych sprawców politycznego naszego odrodzenia; a skromność twoja wśród otaczającej cię sławy, jest najpiękniejszą cnotą, która serce twoje zdobi. Umie oyczyzna cenić usługi twoje, a parlament, tłumacz narodu, oświadcza ci zupełną jego wdzięczność i ukontentowanie. *Washington*, uwolniwszy oyczyznę od obcego wpływu, dał największy wzór umiarkowania. Przykłady takich bohaterów przemawiają tylko do serca tych, których natura szlachetnymi i wspaniałymi uczuciami obdarzyła. Składając, jenerale, dowództwo, którego konstytucya za prawe nie uznawała, naśladowałeś tego wielkiego męża, i okazałeś, żeś godzien być pierwszym z tych, którzy niepodległość narodową ogłosili. Postępuj, jenerale, tym samym torem sławy, jakkolwiek w przyszłości Król poruczy ci urząd. Okaż cały Europie; iż zasługujesz na szczerę pochwałę, jakie o cały naród oddaje.

Tegoż dnia Xiążę namiestnik mianował jenerala *Wilhelma Pepe* jeneralnym inspektorem milicyi i straży bezpieczeństwa w mieście *Neapolu*.

Na sessyi parlamentu dnia 16 b. m. radził deputowany *Imbriacci*, aby jenerałowi *Coletta*, który, mimo zdatności swojej, nie posiada zaufania w narodzie, przydano dwóch kommissarzy do kierowania czynnościami jego; aby na ten urząd obrano pułkownika *Gabryela Pepe*, deputowanego z *Molesse* i Pana *Luca*. Wniosek ten doznał o. poru. Pułkownik *Pepe* wymówił się zaraz od tego zlecenia: będąc bowiem pułkownikiem, nie mógłby rozkazywać jenerałowi, bez uchybienia karność wojskowej.

Na następnej sessyi deputowany *Poorlo* wniósł, aby każdy członek parlamentu ofiarował 100 dukatów na gwałtowne potrzeby krajowe. Przyjęto ten wniosek, i wielu więcej nawet dać przyrzekło. Dnia 19 b. m. deputowany *Arcovito* podał różne wnioski względem zaradzenia niedostatku pieniędzy. Radził upoważnić rząd do potrącenia przez dwa miesiące połowy płacy wszystkim urzędnikom, którzy przeszło 50 dukatów neapolitańskich miesięcznie pobierają, oprócz wojskowych, tudzież połowy pensyi tym wszystkim, którzy przeszło 1000 dukatów rocznie ze skarbu biorą. Radził także zaciągnąć pożyczkę od znakomitszych właścicieli dóbr, kupców i kapitalistów, nie wyłączając od tego dawniejszych i teraźniejszych ministrów i t. d.

Nota, którą Xiążę *Campochiaro*, neapolitański minister spraw zagranicznych, posłał pod d. 1 października Xiążęciu *Metternich*, żądając wyraźnego oświadczenia się względem zamiarów Austrii, zbija obszernie wszystkie czynione narodowi zarzuty, i tak się kończy. „Król obojey Sycyli, który tyle dowodów przychyłności od N. Cesarza Jmci, dostojnego swego zięcia, odebrał, nie wątpi, iż zawarte w niniejszej nocie objaśnienie rozproszy nieprzyjemne wrażenia, które niechęć lub osobiste namiętności jakiego nieprzyjaciela spokojności, w umysł tego Monarchy wpoić mogły, i skłonią go do zrzeczenia się wszelkiego nieprzyjacielskiego zamysłu, przeciwko narodowi, który zbliska uwielbiał wielkie cnoty tegoż Monarchy. Błak ich przyemilby napad An tryi na królestwo obojey Sycyli. Potomność zaledwoby pojąć mogła taką niesprawiedliwość. Musiałoby innym pobudkom przypisywać wojnę, którąby Austria chciała prowadzić przeciwko spokojnemu narodowi, zajętemu jedynie szczęściem swoim, i starającemu się wszelkimi sposobami utrzymać dobre ze wszystkimi mocarstwami porozumienie. Jeśliby zaś nadzieja ta zawiedziona została, w takim razie, Król i naród postanowili bronić się do ostatniego. Niepodległość kraju i konstytucya, tarcza praw naszych i najmocniejsza podpora prawey monarchii, zagrzebią się prędzey w gruzach oyczyzny, aniżeli obcemu jarzmu ulegną. Zachęcać nas będzie przykład bohatyrskiego odporu Hiszpanów, przeciwko despotyzmowi *Napoleona* i t. d.”

Włochy dnia 25 października. Dnia 18 b. m. obrano w Rzymie Xięzda *Ludwika Fortis* z *Werony*, jenerałem zakonu jezuitów na miejsce zmarłego w Rosyji Xięzda *Tudeusza Brzozowskiego*.

Wolno Drukować Ignacy Reszka Radca Kolsk. Kom. Cen. z. Czł. — w Wilnie w Drukarni Redakcyi

Obwieszczenie.

Od Marszałka Gubernskiego.

W Ukazie 1770 julii 23 pod artykułem jedynastym wyrażono przez słowa. „Żeby zaś ci „oddawcy, którzy w należnym terminie rekruta „przedstawili, z przyczyny zwłoki przez kancelaryą nie ulegli odpowiedzi, przeto oddawca każ-

Od brzegów Menu dnia 4 listopada. Zeszłego tygodnia zajęto się znowu w kraju nassauskim ścisłym dochodzeniem intryg demagogicznych, lecz bez żadnego skutku.

Podług uchwalonego w Wielkiem Xięstwie Badeńskiem prawa, względem odpowiedzialności ministrów i znakomitszych urzędników, stany krajowe mogą podawać na nich skargi, jeśli sądzą, iż podpisane przez nich postanowienie sprzeciwia się konstytucyi. Wielki Xiążę odsyła tę skargę do najwyższego sądu nadwornego, który zapadły wyrok z wymienieniem pobudek drukiem ogłasza.

Wychodząca w *Lautannie* gazeta pod d. 24 z. m. donosi, iż odebrane tam listy z *Wiednia* wzmiankuje otwarcie o coraz większym nieukontentowaniu Austrii z wypadków neapolitańskich. Twierdzą nawet, iż kiedy ostatni goniec z *Wiednia* wyjeżdżał, dano już tam do druku nowe oświadczenie przeciwko Neapolowi.

Wielu obywateli w *Lipsku* postanowiło dawać odprawionym służącym rzetelne świadectwa ich sprawowania się. Jest nadzieja, iż to ich poprawi.

Stany wschodniej Fryzyi zgromadziły się d. 2 października na seym. Głównym celem ich obrad jest przywrócenie konstytucyi, jaka przed trzema wiekami w tym kraju istniała, a jest jedna z najdawniejszych i najliberalniejszych w Niemczech, i którą anglicy, przenosząc nawet nad dawną konstytucyą wirtemberską.

Król bawarski zakazał poddanym swoim przesyłania prosto do Papieża prośb, i znoszenia się z nuncyuszem papieżkim w Monachium. Ktoby zaś chciał pisać o co do papieża, ma pismo swoje oddać do ministeryum spraw zagranicznych, a to przesze je ministrowi bawarskiemu w Rzymie.

Okradziono w Kolonii kościół katedralny. Zabrano z niego wszystkie relikwie trzech królów, 11 figur złotych, mających niektóre 11 cali wysokości, trzy srebrne pozłacane korony, ozdobione brylantami i perłami, bardzo wiele perel i drogich kamieni, a między temi dwa topazy rzadkiej piękności.

Do uniwersytetów niemieckich codziennie przybywa uczniów. Do Lipskiego uniwersytetu przybyło od trzech miesięcy 1200 uczniów, po większej części rossyan i albańczyków. W uniwersytecie jenieńskim jest 50 młodych greków.

Między papierami zabitego *Kotzebue* znaleziono w rękopiśmie 5 sztuk drahtatycznych, historyą rzeszy niemieckiej, i materiały do historyi Polskiej, Litwy i Pruss.

Wychodzący w Wiedniu dziennik w języku nowoczesnym greckim pod nazwiskiem *Kalliopis* umieścił ostre piśmko przeciw filozofii *Kanta*, i metodzie *Pestalozzowego*.

Kurs wileński na assygnaty od dnia 14 listopada: rubel srebrny, 3 ruble kopiejek 78½; czerwony złoty nowy rubli 11, kopiejek 54; stary rubli 11 kopiejek 35; imperyal 36 rubli 75 kopiejek.

„dy jak tylko przyprowadzi do miasta rekrutów,
„obowiązany natychmiast objawić w kancelaryi,
„lub temu kto na ten cel wyznaczony będzie; a
„ten objawienie jego, i że on jednego lub wię-
„cey rekrutów przedstawia w dziennym zurnale
„zapisać powinien, i jeśli tego samego dnia od
„oddawcy rekrutów przyjętemi byź nie mogą, dać

„mu bilet w tym, że się objawił, i przedstawił rekrutów, w dalszym postępować na osnowie u-
„czreźdenia.”

Mając przeto na względzie obowiązek mój strzeżenia ile możności, aby szlachta przez niewiadomość o miejscu kancelaryi do której w skutek wyż cytowanego ukazu przybywającym z rekrutami udawać się należy, nie doznawała zwłóki czasu i tym samym nie była narażona na niepotrzebny wydatek z powodu dłuższego pobytu w mieście, mam honor przez niniejszą awizacyą jako naczelnik szlachty uwiadomić tego stanu wszystkim obywateli, którzy do Wilna dostawiać mają rekrutów, że kancelarya rekrutka ma przeznaczony dla siebie lokal w domu rządowym pod zamkową bramą, wejście do kancelaryi przez drugą bramę na rogu, do której wszedłszy udać się trzeba na wielkie wschody po prawey ręce, i że tam a nie gdzie indziej objawienia przyymują się ostrzegam. Jeżeli zatem po mimo moje ostrzeżenie przybyły oddawca szukać będzie po całym mieście komu ma objawić i polecieć przywiezionych rekrutów, strąć więc czasu a przez to i narażenie na niepotrzebny koszt siebie lub swego aktora własney woli i winie zechce przypisać.

Datt w Wilnie roku 1820 gbra 9 dnia. Aktualny radca stanu Litewsko Wileński Gubernski Marszałek orderu świętey Anny 2 klasy kawaler.

Michał Römer.

Sądy Exdywizorskie.

1. Sąd zjazdowy rozbiór fortuny JW. Baltazara Grafa Komorowskiego Prezesa Sądu Gł. Wołyńskiego i kawalera, z mocy dekretu Wołyńskiego Sądu departamentu cywilnego roku 1818 mca maja 13 dnia zapadłego, na gruncie miasta Zytomierza ułatwiający, wysłuchawszy wniesienie od tegoż JW. Grafa Komorowskiego podane z wyrażeniem: iż w ułatwiający się od dnia 1 maja roku biejącego, do tego czasu rozbiórze fortuny tegoż, z przyczyny niestawienia się JW. Józefa Augusta Ilińskiego Senatora i kawalera oraz innych znacznych debitorów, prócz zaprzysiężoney już w zupełności przez tegoż JW. Grafa Komorowskiego komportacyi dokumentów, żaden prawie, a przynajmniej bardzo mały, uczyniony został postęp, a lube dekret Sądu Gł. na rozbiór fortuny wspomnionego Grafa Komorowskiego wypadły, pozwolił wprawdzie zaocznie względem niestawiających się w tym dziele postępować, niechcąc jednak nigdy tenże Graf Komorowski z/zaoczności debitorów swoich korzystać, prawie na każdy z odbywających się zjazdów rozbiórowych termin, wydawał pozwy wzywając onych do stawienia się i attentowania wprowadzić się mających przeciw nim kategoriów, chociaż więc wszelkie takowe kroki powolności pożądanego przez tegoż JW. Grafa Komorowskiego końca rozbioru nie przynoszą, niechcąc jednak i teraz bydź w tym porozumieniu, że skwapliwie i zaocznie działa, umyślił raz jeszcze przez wydanie przypozwów wezwać już do ostatecznego w sądzie zjazdowym postawienia się tychże swoich debitorów, którzy gdy w różnych i odległych mieszkają stronach skąd wypada, że wydanie przypozwów dłuższego nieco wymaga czasu, nie przeto, aby ze względu wyżej przywiezionych przyczyn nie onemu wprawdzie lecz debitorom tegoż dogodność przynoszących, dalsze ułatwienie rozpoczętego zjazdu zalimitować, i termin następny do dnia 1 grudnia roku teraz.

zamierzyć, aby zaś o tém tak kredytowie wspomnionego Grafa Komorowskiego jako i debitorowie za granicą państwa Rossyjskiego mieszkający wiedzieć mogli dla dalszego w tey mierze postanowienia raportem Sądowi Gł. Wołyńskiemu przedstawić, dla obszerniejszych zaś o tém wiadomości, i doycia onych do osób, których to interesować może, do Redakcyi gazety Kur. Lit. z żądaniem umieszczenia takowego wniesienia, jako i wypaść mającey na nie rezolucyi odnieść się, postanowił. Gdy się okazuje że po zaprzysiężoney z strony massy komportacyi dokumentów, za otworzeniem likwidacyi od dnia 4 maja roku biejącego, pomimo dozwolone wierzycielom ułatwienie i poprzysiężenie stosownie do przepisów prawa 1768 roku należney z ich strony komportacyi przed aktami naybliższymi ich mieszkań, w małej bardzo liczbie ciż wierzyciele długi swoje do zaliczenia przedstawili, debitorowie zaś zupełnie nie stawiają się, przez co dzieło niniejsze rozbiórowe tak w ustanowieniu massy jako i długów, skutecznego postępu zyskiwać nie może, przyiąwszy zatem w uwagę żądania JW. Grafa Komorowskiego, i na dalsze dzieła rozbiórowego skutecznienie, z zachowaniem wolności wyniesienia przypozwów dzień 1 mca grudnia roku terażniejszego 1820 przeznaczyć i przeznaczony, aby zaś o tém postanowieniu tak kredytorowie Grafa Baltazara Komorowskiego jako i debitorowie chociażby za granicą Państwa Rossyjskiego mieszkający wiedzieć mogli, tedy o tém tak Sądowi Gł. Wołyńskiemu departamentu cywilnego raportem przedstawić i przedstawiono, jako też dla publiczney wiadomości postanowienie niniejsze dla ogłoszenia przez gazetę do Redakcyi Kur. Lit. przesłać i przesyła się Podsekdek Ziem. Ptu Zytomirskiego Ignacy Dobielewski.

U w i a d o m i e n i e .

1. Ponieważ ukazami dla wypisywania się z Geld termin w mca gbrze, a dla zapisania się do onych december naznaczono; i o tém wiadomości a takoz i procentne pieniądze do Izby skarbowey niechybnie przed dniem 1 mca january każdego roku przedstawować należy, przeto rada mieyska Wileńska wszystkich generalnie którzy jakie bądź handle w mieście Wilnie utrzymują i kupieckim przemysłem zajmują się, oraz tych, którzy w innych miastach mieszkając byli i następnie chcą bydź w Wileńskiej gieldzie zapisani, przez niniejsze w gazecie Kur. Lit. zamieszczające się ogłoszenie, obowiązuj: ku zapisaniu się do właściwych gildyów na rok następujący 1821 w radzie mieyskiej Wileńskiej niechybnie przed upłynieniem terminu naznaczonego jawić się i gildyjskie procentne pieniądze od objawiających się kapitałów do skarbu należne pod kwity teyże rady wniesić. Datt dnia 11 gbra 1820 roku. Franciszek Poznański Prezyn. Rady M. Wilna.

2 Niżej podpisany przybyły do tuteyszey stolicy z S. Petersburga, będzie miał zaszczyt na wielkim teatrze okazać szanowney Publicznosci wiele wcale nowych ekwilibrycznych sztuk, jakowe będą pokazywane w dni te, w które kompania artystow dramatyecznych reprezentacyow dawać niebędzie, przy tym ma honor zawiadomić, że się u niegoż znajduje kolekta rozmaitych zwierząt i ptakow żywych, jakowe widzieć można w domu obywatela Michela przeciw ratusza, w które zaś dni będą wyż pomienione ekwilibryczne sztuki przed

stawiane, to przez afisze poszczegulnie ogłoszono
bądź. gbra 8 dnia 1820. Diederich Gautier.

2 Podaje się do wiadomości iż Jan Jerzy No-
ak mechanik robi pantaliony, mahoniowe na 6
oktaw angielskiej mechaniki ktoby zatyż życzyl
one instelowac dla siebie, lub też chcial nabydz go-
towy mahoniowy na 6 oktaw, raczy udadz się
do domu W. Kwinty za Trocką bramą w Wilnie.

2 Niżej podpisany ma zaszczyt Przeświełną
Publiczność uwiadomic, iż w ciągu swojego w tēm
mieście prapalkowego pobytu, wszystkim cierpią-
cym bole dziaćel lub zębów, swoją pomoc lub radę
wyświadczyć się obowiązue. Jakoż przez swo-
ją szczegulną zręczność i talent nie tylko wszy-
stkie zadawnione lub nowo wzbudzone choroby
dziaćel z zębów doskonale bez wielkiego bólu le-
czy; ale podług najnowszego sposobu i same na-
wet pojedyncze lub całkowite rzędy zębów wsta-
wia i tak mocno osadza: że je bezpiecznie bez
wymywania oczyszczac, i równie jak naturalnych
używać można. Biednym przynoszącym świadc-
ctwo swojego stanu bezpłatnie od godziny 8ey do
10tey z rana każdego dnia chętnie swojej pomocy
udzielić przyrzeka. Mieszka na ulicy Ostrobram-
skiej na pierwszēm piętrze w domu J Pana Jer-
mana pod N. 12 Aprobowany Dentysta Löffler.

P r z e d a ż.

1. Od Rządu gubernialnego Litewsko-Grodzień-
skiego ogłasza się: iż majątek obywatela Wred-
ta, w tuteyszej Gubełki powiecie Kobryńskim,
należący do klucza nazywanego chorodckim,
w którym majątku znajduje się włościańskich 700
dusz płci męzkich, a rocznego dochodu zbiera
się 4,092 rubli 32 kop. srebr., za nieakuratne o-
płacenie summy, wziętey z banku Państwa, na-
znaczony na sprzedaż z publicznego targu; dla na-
bycia takowego majątku wzywają się życzący,
którzy zechcą przybydz dla targów do tegoż
gubernialnego Rządu na terminy: dnia 3, 11
i 17 mca stycznia następujcego 1821 roku, a
dla przetargów za trzy miesiące, od czasu wy-
drukowania, które nastąpi późniey w gazetach
St. Petersburgskich lub Moskiewskich. Dnia 31
oktobra 1820 roku. Expedytor Sekretarz gu-
bernialny Krupowicz.

3. Od Rządu gubernialnego wileńskiego ogłasza
się: iż z powodu niejawienia się na dawnieyna-
znaczono terminy, życzących nabydz trzech mu-
rowanych domów, znajdujących się w miasteczku
Moreczu, żyda Dawida Cyrłszteyna i w mieście
Stawłach Hirszy Wulfowicza Nuryka i Feygi
Nurykowsy, oddanych w ewikcyą przez podrad-
czyka żyda Lunca, zbiegłego niewiadomo do-
kąd, dla zabezpieczenia wziętych przez niego
w sposobie pożyczonym ze skarbowych magazy-
now produktow, i przeznaczonych na sprzedaż dla
zaspokojenia skarbu za wspomniane produkta, na-
znaczono powtórne terminy: dnia 23, 25 i 29
mca nowembra terażn. roku; a zatēm życzący
nabydz wspomniane domy, zechcą dla targow
przybydz do tego gubernialnego rządu na nowo
naznaczone terminy. Dnia 30 oktobra 1820 roku.

Sowietnik Ławrynowicz.

Sekretarz Nowicki.

2. Folwark Horki w Guber. mińskiej Pcie

Dziesieńskim od miasta powiatowego o mil 7
położony, w granicach pewny, mający dymow
włościańskich 44, dusz płci męskiej wedle ostat-
niey rewizyi 181, obszerności ziemi i lasu do bu-
dowli zdatnego włok 94, jest do sprzedania; ktoby
życzyl nabydz in fundo pomienionego folwarku
o dalszych szczegółach dowiedzieć się może.

3 Na traktie Wilkom. pod górą Szeszkinio au-
sterya z browarem, sadzawką i inne budowle w nie-
małej obszerności życzący sobie oną kupić mo-
że się zgłosić do aktora tam mieszkającego.

3 Z powodu niedostateczney liczby kontrahen-
tow jawiących się na terminach uprzednim u-
wiadomieniem przeznaczonych dla kupna domów
i placów w mieście Wilnie i na przedmieściach,
po zeszyłm Janie i Urszuli Szyrwińskich pozos-
tałych, powtórnie i już ostatecznie, ninieyszēm
ogłoszeniem przez gazetę Kur. Lit., i osobne
druki po rogach ulic porozbijane Publiczność się
zawiadamia, iż na skutek dekretu oczewistego Są-
du Ziem. Ptu Wileń. d. 5 przeszłego mca paź-
dziernika bieżącego 1820 roku, między J Panem
Michalem Szyrwińskim a kredytorami i debito-
rami zeszyłch Jana oycy i Józefa syna Szyrwiń-
skich zapadłego, w terminach pierwszym d. 23
drugim d. 24 a trzecim i ostatnim d. 25 mca
i roku teraż., będą się wyprzedawac bez żadnych
odkładow i peretoczek z publiczney licytacji do-
my i place, a mianowicie: 1mo kamienica przy
ulicy rudnickiey frontem do niej a tyłem od u-
licy kwaszelney położona murawa dwópiętrowa
pod N. 1215 sytuowana z dalszemi przy nie bu-
dowlami; 2do possessya pod N. 1200 przy ulicy
kwaszelney z dwóch oficynek murowanych z spi-
chrza, browaru i innych zabudowań składających
się, 3tio część kamienicy murowaney dwópiętrow-
wey narożney pod N. 272, frontem do Ratusza
mieyskiego a bokiem od ulicy Rudnickiey położo-
na; 4to Possesya przy ulicy Ostrobramskiej pod
N. 1283, na której exystuje kamieniczka muro-
wana dwópiętrowa i dalsze budowle; 5to. Posse-
sya w zaułku ostrobramskim pod N. 1292, na
którey znajduje się domek murowony z sienmi
drewnianemi: naostatek possessya na Łukiskach,
pod N. 882 z domem, sklepem i szpichrzami dre-
wnianemi. Życzący zatēm nabydz pomienione
possesye z placami zechcą znajdowac się w ozna-
czonych terminach w sali Sądu Ziem. Ptu Wil.
w domie sądowym za Zamkową bramą położo-
nym o godzinie 3ciey poobiedniey. Opisanie zaś
tychże possessyow oraz warunki do licytowania
przepisane, w każdym czasie komunikowane bydz
mogą przeze mnie w mieszkaniu mojem w domie
W. Wileyki Prezydenta, przy zaułku 3. Michal-
skim pod N. 146 położonym. Dat 1820 mca
listopada 9 d. Jakób Towiański Ziem. Ptu Wi-
lenskiego Pisarz.

Wyjeżdża za granicę.

1. Do różnych miast królestwa Pruskiego
Wileński obywatel starozakonny Morduch Szewelo-
wicz Klaczko na miesiąc dziesięć.

3 Do Królestwa Polskiego, Prus, Austrii i
Sazonii, Wileński mieszczanin starozakonny Ow-
siej Zelekowicz Żakkind na miesiąc jedynastie